

Derk Wijkamp Nestwarmte

Met speciale dank aan Han Jansen, voor de fantastische
illustraties.

Voor een ieder die mij lief is en is geweest

Voorwoord

Voor u ligt een verzameling van teksten, met name gedichten, die het begin van mijn leven als optredend schrijver hebben betekend. Sommige gedichten zijn om te lezen, anderen zijn meer geschreven voor het podium, maar allen dragen ze bij aan hetzelfde project: een poëtisch archief creëren waarin ik mijn herinneringen aan mensen die belangrijk voor mij zijn terug kan vinden. Ik noem dit archief mijn luchtkasteel.

De afgelopen paar jaar heb ik mensen steeds weer uitgenodigd in dit luchtkasteel. Het was een pril begin, maar op literaire podia, met kleinkunstvoorstellingen, samen met fantastische muzikanten en zelfs op het grote podium van De Vereeniging heb ik mijn luchtkasteel kunnen ontvouwen. Nu heb ik een gedeelte van de teksten die voor mij het meest zijn gaan betekenen een bundeling gemaakt, die bundeling heeft thans haar plaats onder uw aandacht gevonden.

U moet niet denken dat dit begonnen is als een zweverig artistiek project, het was simpele noodzaak. Ieder mens kent gezichten die ze zien in een verlaten winkelruit, of in de weerspiegeling van het raam waardoor u de trein uit kijkt. Deze gezichten, sommige vol van liefde, andere weer van spijt, raakte ik onmogelijk kwijt. Kwijt ben ik ze nog steeds niet, en dat wil ik ook niet, maar ze hebben hun plaats meer gevonden. Aan ieder gedicht gaat een gezicht

vooraf. Ik hoop dat ook u de gezichten in uw achterhoofd erin kunt herkennen.

De bundeling is getiteld 'Nestwarmte'. Ik had het luchtkasteel kunnen noemen, maar dat dekt de lading niet. Nestwarmte, het woord dat Hans Keuper me heeft geleerd, is het gevoel van thuiskomen, de liefde van familie, het omarmende van een warme douche. Dat gevoel overvalt mij als ik een gedicht schrijf. Op dat moment staat de dood buitenspel, evenals tijd, praktische bezwaren en fysieke afstand. Helemaal alleen, maar toch gekoesterd door de belangrijkste herinneringen, nestwarmte dus.

Het is het gezicht van de ander dat mij door het leven heen begeleid. Ik beantwoord aan niets dan aan haar en deze bundel, los van techniek of artistieke waarde, die beoordeling laat ik aan u, is daar het resultaat van.

Ik wens u veel plezier met het lezen en al het goeds aan u en het gezicht in de winkelruit.

Hartelijke groet,

Derk Wijkamp

Luchtkasteel

Naast mij, op de passagiersstoel van mijn auto,
zit een onvervulde belofte op de plek waar jij had moeten
zitten.

Om die belofte zweeft een herinnering
van wit bedlinnen dat nog warm is van de mediterrane
zon,

met daarop een ansichtkaart uit Turijn, die ik vanmiddag
nog zo moeilijk vinden kon.

Een trillende telefoon en bevende handen, ik wist het
meteen.

Een beroerde stem aan de lijn en vriendschap als een arm
om mij heen.

Toen bouwde ik mijn kasteel van herinneringen.

Niet om een plek te hebben waar ik heen kan gaan als ik
maar om überhaupt nog een plek te hebben waar ik heen
kan gaan.

Daar ben ik nog kind.

Daar zit ik nog op een bruine stoel met groene kussens en
een dekentje over me heen.

Daar krijg ik nog witte puntjes met extra hagelslag gevoerd
en toe wat appel met suiker en kaneel.

Daar zit je nog naast me, houd je mijn hand nog vast, in
mijn eigen luchtkasteel.

Dat kasteel staat nu naast me in de auto
op de plek van de onvervulde belofte waar jij had moeten
zitten.

Soms houd ik de deur nog even voor je open,
maar nooit stap je in.

De doden zijn als gasten die je niet meer verwacht,
maar voor wie je,
tegen beter weten in,
toch nog een stoel vrij laat.

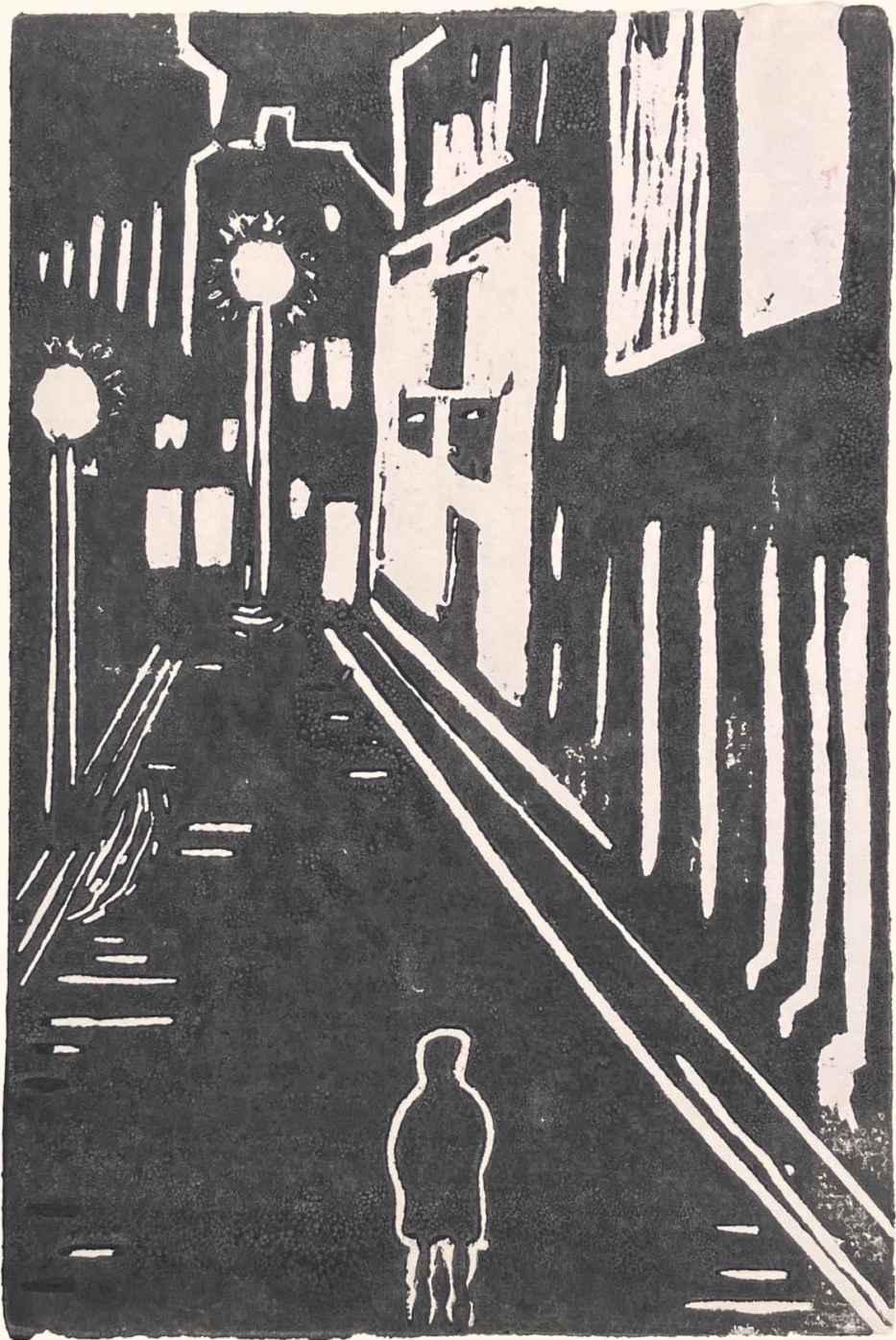
De Speeltuin

In een speeltuin waar ik niet meer kom,
het koeren van een vale duif op het klimrek,
een wip, kinderloos dromende, wiegend in de wind
die rolde over je schouders en je haren bewoog.

Op die eenzame nawinternacht, liefste,
deed je het teder, dat moet ik je nageven,
maar de regen verborg tragisch mijn tranen
en veinsde ze bij jou op je wang.

In mijn zakken nu nog een handvol van herinnering
in mijn mond, vol van verlangen,
een poging tot een schreeuw:

het ongehoorde koeren van een vale duif,
een echo, de toeschouwer,
in een speeltuin waar ik niet meer kom.

H-1-3

Voor D

Zo even klonk hiernaast het lied 'lang zal ze leven'

– in de stad staat er poëzie op de dansvloer
diep gekrast door de stijlvolle hakken van een magische
pen

vinden woorden als breekbare mensen hun plaats
en vormen beeldschone strofen tegen het licht van jouw
dans

het schrift ligt op de schrijftafel onder het open raam,
de naald spiegelt de groeven en ik steek nog een sigaret op

bij het blinken van de vlam zie ik je gezicht oplichten
ik bied je er eentje aan en leg hem in je mondhoek

hangende het schijnen van het maanlicht in de rook
ontwaar ik dan een vreemde kamer

als ware het jouw hakken danst mijn pen daar over het
papier
en ik hoop dat woorden, dat woorden die gekrast kunnen –

ik drukte mijn oor tegen de muur en zong fluisterend,
zwijgend haast:
“van je hieperdepiep hoera!”

Een lach en een toekomst

Er is hier niets dan oorlog –

Loopgraven lopen door goede bedoelingen
waar mosterdgas de bloem verbergt.

Verlangend zitten thuis de vrouwen en de moeders,
verdoofd door hun hang naar tevredenheid,

terwijl eens bekende blauwe ogen steeds verder
wegzakken in de modder.
Zwarte laarzen krenken rode strikken en bruine haren,

dromen zitten verscholen op de vliering
en in de verte hoont de dood voorbij de schaduw –

Nee, er is hier niets dan oorlog,
maar meer nog dan alles geef jij mij vrede:

Jouw gelaat is een verdrag dat ik wil tekenen,
een barst in het omhulsel van zwart porselein.

Kleine tanden verraden een toekomst
waarin dromen voorbij hun hooibalen durven te kijken

en zelfs de stilte zachtjes aan mag klinken,
zij het slechts het geritsel van wat pasgeboren kuikens in
het oeverriet.

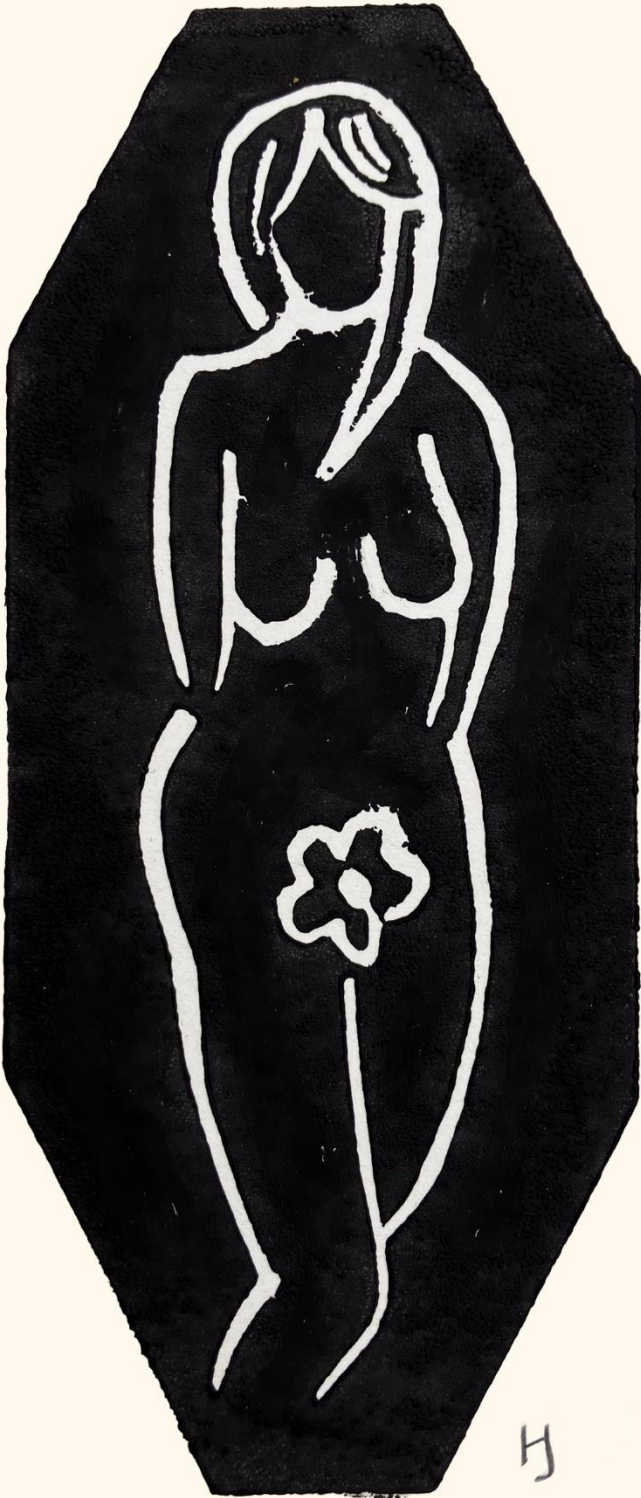
4

Verlangen het harnas

als buiten het licht van een straatlantaarn verscholen,
leren mantel,
vers gerolde shagjes in een binnenzak,
leven dat niet geleefd mag worden

harnas dat ik niet durf te dragen,
doos onder mijn bed, ik voel mij gekneveld
maar meer nog dan te mogen spreken
wens ik niets van dit te willen zeggen, krassen

met geboeide handen een vulpen, een contract,
of met een bijtel in een bast verklaren
dat leven verzaakt te leven
met verlangen dat geluk verdooft

H

De waarde van het water (Graafseweg 233)

In de eenzame vrijheid tussen bladerdek en hemel
vindt het water haar plaats in een lekkende kraan.

Een spiegel die nog nooit vertoonde dromen toont
schijnt van een dans, van een jurk, van een warm
omhelzen.

Een stilstaand horloge op het dressoir ontkent de tijd
tikt van geen toekomst, noch verleden.

In deze ruimte, mijn mond die jouw woorden kust,
mijn hoofd dat jouw gedachten maalt,

mijn borst die jouw adem zucht
in het wiegende licht van een brandende kaars,

de waarde van het water
in de eenzame vrijheid
tussen bladerdek en hemel.

Nooit het groener gras

wat zand op een hoop verplaatst, vandaag
een diamant tot moes geslepen
nooit blikkend de blik gericht op elders
om het zand en de koolstof te vergeten

ik heb nog een sigaret gerookt als aanslag, vandaag
uit onverschilligheid – altijd uit onverschilligheid en
ongeacht de consequenties – op een tevreden leven
en om de blik op elders te maskeren

zoals iedere avond lei ze haar hand op mijn borst, vandaag
depte ze haar parfum op mijn huid,
deed het wiegen op het deinzen van mijn adem

ik staarde naar het plafond vandaag
en voelde het branden van de doornen rond mijn kroon –

Lichterlaaie

ik fietste over het keienpad
weg van jou, weg van de stad

maar al hobbelend kon ik enkel aan je denken
aan de poëzie die ik in je ogen lees,

de muziek in je stem, de zoete smaak van je tong
en het zonlicht dat op je lippen valt

ik moest denken aan de traan
die zo eenzaam in je ooghoek lag

toen je haast woordeloos vertelde
dat je van me hield

er groeide een bloemetje tussen de keien,
morgen zal ik je weer zien

nog even keek ik achterom
om misschien een mouw, of anders een hand

maar ik zag hoe de zon die ons zo dikwijls tegemoet scheen
gewelddadig ter aarde stortte

en hoe de hemel boven de stad
in lichterslaaie stond

ik heb vannacht weer van je gedroomd
de witte muren van de schuur,

de zachte knuffels en kusjes bij het afscheid,
het zwaaien voor ik op de fiets stap

ik ben nooit opgehouden met achterom te kijken
om te zien of ik een mouw, of anders een hand

er groeien nog steeds bloemetjes tussen de keien,
vannacht zal ik je weer zien, mijn lief

Talent

Sommige mensen hebben het talent van de liefde. Ik heb het geluk dat ik, zo jong nog, nu al omringd ben en ben geweest met mensen van die natuur. Familie, vrienden, de liefde, u bent ze allemaal al tegengekomen. Ik wil met u, voordat we richting een besluit gaan, nog een verhaal delen over iemand met het talent voor de liefde.

Mijn moeder had een grootvader die erg oud is geworden. Wanneer men zo oud wordt, is de kans groot dat men de partner overleeft, zo ook hij. Er kwam een moment, als bejaard stel al, dat het einde van zijn vrouw begon te naderen. Toen dat moment eraan kwam pakte hij een stukje touw, maakte aan weerszijde een lus en knoopte de ene rond zijn pols en de andere rond de hare. Deze maakte hij dan aan elkaar vast zodat als er 's nachts iets met haar zou gebeuren, hij dat zou merken, of met haar mee zou kunnen gaan. Helaas werkt het natuurlijk niet zo en op gegeven dag kwam hij alleen te staan. Die dag gekomen trok hij zijn zondagse kostuum aan, ging op bed liggen, kruiste zijn armen en ging wachten tot hij zich bij haar kon voegen. Maar zo werkt het ook al niet. Hij stierf jaren later, tijdens Ajax-Feyenoord. Ajax had 5-0 gewonnen. Hij was een groot Feyenoord fan.

Vaak vragen mensen mij na afloop van een optreden wat ik later wil worden, dat zal vast met mijn leeftijd te maken hebben. Ze verwachten natuurlijk dat ik zeg dat ik graag veel bundels wil publiceren en op de grootste podia van Nederland wil staan, en dat zeg ik dan ook vaak wel, maar als ik eerlijk zou zijn dan zou ik moeten antwoorden:

Ik wil een bed, een zondags kostuum en een touwtje rond mijn pols...

Luchtkasteel II

Op de geur van mijn kussens, tussen de zachtheid van mijn
lakens,
in de leegte van het nog te vullen donker, was het weer
zoals het altijd was.

Voor de letterbak op de gang, naast de bijzettafel met de
foto van je te vroeg gestorven man,
zag ik je staan.

Je ogen, oma, waren rood van die paar meter lopen,
of van het verleden dat je maar niet kon vergeten,
maar je parelwitte tanden, je bibberende handen, ze
hielden mij vast,
je was blij me weer te zien.

Nu 's ochtends, net wakker geworden met de tranen in mijn
ogen, schrijf ik dit op.

Nog slaapdronken en wankelend vinden kwetsbare
woorden als pasgeboren veulens hun plaats op mijn
papier, om je nog even vast te houden,
de kachel voor je warm te maken en je dan nooit meer te
laten gaan.

Zo boetseer ik achter de schrijftafel mijn inkt gevangen
luchtkasteel,
vol met troostende illusies die het gevulde ochtendlicht
wél kunnen verdragen
en die ik zomaar op een onbewaakt moment kan
open slaan om nog even te zijn met de mensen die ik nooit
zal kunnen missen.

De letterbak, de foto en je bevende handen,
eens zag ik ze toen ik een kind was,
daarna in mijn dromen
en thans lees ik ze in mijn gedicht.

De paarse heide

Soms lijkt het wel dat hoe meer mijn luchtkasteel gevuld raakt met herinneringen aan mensen, mensen die er nog zijn, mensen die ik verloren heb, hoe dikker het schrift wordt waarin ik schrijf, hoe meer ik erin gevangen raak, maar ook hoe intenser ik het heden kan beleven. Vroeger had ik dat niet zo, toen liet het me allemaal wat meer koud, maar nu...

En dan bedoel ik niet dat ik nu ineens kan huilen als ik een mooie film zie of dat ik kippenvel krijg als ik een schitterend gedicht lees van Remco Campert of Leo Vroman, kijk dat is ook wel zo, maar het gevoel dat ik probeer te beschrijven is meer alledaags. Het is het gevoel wat je overvalt wanneer je gewoon wat over straat loopt en je ziet kinderen spelen in hun zelfbedachte speeltuin. Hun moeders ernaast met kinderwagens, hun opa's en oma's vol van trots in hun zelfgebreide vesten. Dat dat je dan ineens kan ontroeren, dat gevoel bedoel ik.

Of op een andere manier ook wanneer je de bus in gaat en je ziet een jong meisje met een koptelefoon op door haar tranen heen bijten, dat je daar dan ineens oog voor hebt, voor dat stille verdriet, dat bedoel ik ook.

Of weer anders, wanneer wij samen door het museum lopen, hand in hand door de gangen gaan, de hoek om slaan en dan een schitterend schilderij zien. Dat jij mijn

hand dan even extra stevig vast pakt, omdat wij samen iets moois zien. Dat knijpen, dat gevoel.

Jezus Christus mensen, ik kan niet eens meer naar 'boer zoekt vrouw' kijken weet u dat? De wanhoop van die mensen, de pijn die schuilt achter ieder woord, de eenzaamheid, ik kan het niet meer aanzien. Misschien is dat simpelweg volwassen worden, of de liefde kennen, of juist het verlies, maar het is in elk geval het gewicht van het luchtkasteel.

Maar soms dan is het heden ineens zo licht en zo helder dat het het gewicht van het luchtkasteel wel kan verdragen.

Weet je nog toen wij samen op onze ruggen lagen op de grauwe heide en naar de sterren staarden? Hoe we bij ieder geritsel in verte steeds dieper in elkaar verschoten? Hoe jij je steeds dieper in mijn jast begroef, en ik in de jouwe? Ik nog wel. Iedere stip en iedere streep zie ik zo nog voor me. En er was toen ook helemaal niks anders dan wij, dan de heide onder ons, en de hemel daarboven. En ik kon ook aan niets anders denken dan aan ons en aan hoe wij vanaf nu gewoon altijd nu. Oh ja, en aan hoe diezelfde grauwe heide om ons heen overmorgen al wel weer paars zou zijn.

Dus kom, pak mijn hand en sta op. Kijk nog één keer met mij over onze eigen grauwe heide en zie dan hoe in de verte de eerste knoppen alweer paars lijken te worden. Knijp mij dan nog even extra stevig in mijn hand, omdat we samen iets moois zien. En vergeef me dan, dat moment gekomen, een traan, en het gedicht dat ik erover zal schrijven.

Avond

nog een laatste maal werpt men de blik op de hemel
ziet nog éénmaal de sterren zoals ze waren, toen,
nooit meer nu

laat nog de hijgende adem vallen in druppelende stilte
verwarmt nog een jas, spiegelt de maan
aait nog halve luchten

en het kleine ontgroeide goede, gemaskerd
als ontgonnen aarde,
drijft men onnatuurlijk binnenin
verplaatst de macht naar twijfelkracht

men besluit voldoende –

“De letterbak, de foto en je bevende handen,
eens zag ik ze toen ik een kind was,
daarna in mijn dromen
en thans lees ik ze in mijn gedicht.”

Nestwarmte is een bundeling van de gedichten en teksten waarmee Derk Wijkamp zijn leven als schrijver van poëzie en kleinkunstteksten is begonnen. Aangevuld met illustraties van Han Jansen brengt deze bundel de belangrijkste teksten samen waarmee hij verschillende podia heeft aangedaan. Sommige teksten verschenen in een tijdschrift, andere zijn opgevoerd met muzikale begeleiding, sommige deden lachen en andere huilen, maar allemaal kennen ze hun plaats in deze bundel.

Derk Wijkamp (2000) debuteerde in 2021 op het podium met zijn poëzie. Sindsdien was hij te zien op (literaire) festivals, poppodia, stond hij met een gastoptreden op het podium van een volle De Vereniging en schreef hij een korte solo-kleinkunstvoorstelling. Hij is afgestudeerd in de (ethische) filosofie en de bestuurskunde.